

ORDINARYÜS PROF. DR. GERHARD KESSLER

24.8.1883 — 8.8.1963

Prof. Dr. Muhlis Ete

Ankara Milletvekili

Hal tercümesi : İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesinde devamlı olarak 17 yıl çalışmış olan Sosyoloji ve Sosyal Siyaset Profesörü değerli bilgin Prof. Kessler'i geçen ay kaybetmiş bulunuyoruz.

Kessler, Doğu - Prusya'da Wilmsdorf kazasında 24.8.1883 tarihinde doğdu. Berlin'de 1889 - 1901 arasında ilk, orta ve lise tahsilini yaptı. 1901 - 1907 arasında Berlin ve Leipzig Üniversitelerinde yüksek tahsil yaparak 1905 de Leipzig Üniversitesinin Felsefe Doktoru ünvanını ihraz etti. 1907 - 1908 senelerinde askerlik hizmetini ve 1908 - 1910 da Sosyal Reform Cemiyetinin Umumi Katipliğini yaptı. 1911 de Braunschweig Teknik Üniversitesinde Ekonomi Doçentliğine getirildi. Bunu müteakip Yena Üniversitesine, İktisat ve Sosyal Siyaset Kürsüsüne tayin edildi (1912 - 1927).

Birinci Dünya Savaşında topçu subayı olarak Fransa ve Romanya cephelerinde hizmet etti. 1927 de Leipzig Üniversitesine Ord. Profesör olarak çağrıldı ve İktisat ve Sosyal Siyaset dersleri verdi (1927 - 1933). Burada çalışırken Hitler rejimi tarafından işine nihayet verildi. 1933 senesi Temmuz'da sebepsiz olarak bir müddet hapse atıldı. Eylül 1933 de Türk Hükümetinin daveti üzerine İstanbul Üniversitesine tayin olundu ve 1934 bidayetinde Sosyoloji derslerine başladı.

Soyunda din mensupları bulunan Profesörün babası Dr. Hans Kessler de Berlin'de dinî teşkilâta mensuptu. Prof. Kessler'in iki oğlu ve iki kızı vardır. Kessler bir aralık siyasetle de meşgul olmuş ve 1918 de Alman Demokrat Partisine intisap etmiş ve 1933 de Saksonya seçim dairesinden namzet gösterilmiştir.

Neşriyatı : Prof. Kessler muhtelif eserler yazmıştır. Başlıcaları : İşveren Birlikleri, İşbulma Meseleleri, Türkçe olarak Kooperatifçilik, Sosyal Siyaset ve Komün Bilgisi. Almanya'dan çıkmadan

önce yazdığı son eser «Savaş ve Kalkınma» ismini taşıyordu. Kessler'in Türkiye'de iken muhtelif ders notlarından başka, İktisat Fakültesi mecmuasında ve sair dergilerde çeşitli etüdleri, makaleleri intişar etmiştir.

Türk İktisat Kurumunda Türk İş Kanunu, Türk Sosyal Sigorta Kanunu ve Çalışma Bakanlığı teşkilâtı hakkında üç konferans vermiş ve bunlar Kurumca neşredilmiştir. Ayrıca memleketin muhtelif sanayi bölgelerindeki Devlet işletmelerinde, Halk Evleri ve İşçi Sendikalarında İş ve İşçi mes'elelerine dair ilmî incelemelerde bulunmuş ve müteaddit konferanslar vermiştir.

Üniversitedeki hocalığı sırasında bugün «İçtimaiyat ve Sosyal Siyaset Kütüphanesi» adını taşıyan o zamanki «İktisat Enstitüsü Kütüphanesi» nin müdürlüğünde bulunmuş ve kitaplığın bizzat tasnifini yapmış olup zamanında getirtilen kitapların üzerinde halen kendi elyazısı ile yazılı işaretleri, mesaisinin izleri görülmektedir.

Prof. Kessler'in Leipzig Üniversitesinde talebeliğini yapmış ve İstanbul Üniversitesinde doçent iken bazı derslerini tercüme etmiş, Türkiye'de bir çok gezilerini beraber yapmış, kısaca dostu olmak şerefine nail olmuş bir meslekdaşı sıfatıyla, Kessleri her şeyin başında kâmil bir insan olarak tanıyan ve takdir edenlerdenim.

Hoca Ürgüpün fahrî hemşehrisi idi (1935). Prof. Kesslerin memleketimizde yakın mesaf arkadaşları : Muhlis Ete, Hikmet Somay, Z. F. Fındıkoğlu, Orhan Tuna ve Ekmel Zadi'dir.

Prof. Kessler Türkiye'de binlerce talebe yetiştirmiş, Devlet teşkilâtına ve bilhassa kooperatfilerimize çok faydalı olmuştur.

Kessler iyi bir aile babası, iyi bir dost, fıkara hamisi bir adamdı. O gösterişi sevmiyen, yalnız ve yalnız öğretmeyi, herkese yardım etmesini bilen bir insandı. Harpten sonra diğer Alman hocalar gibi, Onu da Almanya'ya vazife başına çağırmışlardı; son kürsüsü olan Göttingen Üniversitesine gitti; bundan 5 sene önceye kadar çalıştı, sonra emekli oldu, son senelerini Kassel şehrinde bir ihtiyarlık yurdunda geçirdi; orada yaşıyordu, hakikatte iç alemine çekilmiş sönüyordu. Bu sönüş uzun sürdü; 4-5 sene önce hepimize, bütün dostlarına sirküler mahiyetinde bir mektup yazmış, hepimizi ismi-mizle yadediyor, dostlarına veda ediyor, ceyap yermek takatinde olmadığı için, kendisine yazmak zahmetine katlanmamamızı istiyordu. Bu onun son vasiyeti idi, dostları daha o zaman durumu anlamışlar ve üzülmüşlerdi.

Kessler'in seksen yılı böyle geçti ve nihayet geçen ay öbür dünya'ya göç etti...